

434

USTAWA

z dnia 10 grudnia 1959 r.

o zwalczaniu alkoholizmu.

Celem skuteczniejszego zwalczania alkoholizmu wpływającego szkodliwie na zdrowie, pracę, życie rodzinne i dobrobyt ludności oraz powodującego wzrost przestępczości — stanowi się, co następuje:

Art. 1. § 1. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych.

- 1) w lokalach zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych oraz na terenach szpitalnych i sanatoryjnych,
- 2) w zakładach służących bezpośrednio ruchowi środków komunikacji.

§ 2. Zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:

- 1) osobom nietrzeźwym,
- 2) na kredyt lub pod zastaw.

Art. 2. § 1. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu:

- 1) w zakładach pracy, w hotelach robotniczych, w stolówkach i bufetach przy zakładach pracy,
- 2) w lokalach i miejscach przeznaczonych do ćwiczeń sportowych i gimnastycznych, w lokalach klubów sportowych, na terenach plaży, basenów i kąpielisk oraz na zabawach na otwartym powietrzu i w parkach kultury,
- 3) na obszarze zabudowań koszarowych i w obozach wojskowych,
- 4) w domach kultury i w świetlicach,
- 5) na targowiskach i w miejscach zebrań masowych,
- 6) w schroniskach turystycznych,
- 7) w restauracjach i bufetach na dworcach kolejowych, autobusowych i portowych,
- 8) w kioskach,
- 9) w pociągach, z wyjątkiem wagonów restauracyjnych,
- 10) w sklepach czynnych w godzinach od 22 do 6.

§ 2. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu niepełnoletnim (do lat 18).

Art. 3. § 1. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu:

- 1) w domach wypoczynkowych,
- 2) w kawiarniach i cukierniach (z wyjątkiem likierów).

§ 2. W wagonach restauracyjnych dopuszczalna jest sprzedaż, podawanie i spożywanie napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu jedynie podróżnym zamawiającym dania podstawowe i w ilości najwyżej 0,1 litra na osobę.

Art. 4. § 1. Zakaz podawania i spożywania napojów alkoholowych w zakładach pracy nie dotyczy podawania i spożywania tych napojów za zgodą kierownika zakładu pracy w związku z uroczystościami lub innymi wyjątkowymi okazjami.

§ 2. Minister Żeglugi i Gospodarki Wodnej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej określi w drodze rozporządzenia zasady i warunki sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na morskich statkach handlowych oraz na statkach pasażerskich w żegludze przybrzeżnej i śródlądowej.

Art. 5. § 1. Sprzedaż napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży może być prowadzona tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez właściwy organ administracji państwowej.

§ 2. Minister Handlu Wewnętrznego w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej określi w drodze rozporządzenia organy właściwe do wydawania zezwoleń, warunki i tryb ich wydawania oraz wskazania niezbędne dla zapobiegania istnieniu nadmiernej ilości punktów sprzedaży napojów alkoholowych. W odniesieniu do miejscowości uzdrowiskowych rozporządzenie wymaga uzgodnienia z Ministrem Zdrowia.

§ 3. Nie może być wydane zezwolenie na prowadzenie sprzedaży napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu w pobliżu dworców kolejowych, autobusowych i portowych, większych zakładów przemysłowych, szkół, zakładów wychowawczych, szpitali, sanatoriów, koszar, stadionów i innych urządzeń masowego skupiania się.

Art. 6. § 1. Kasyna, bufety, kawiarnie i sklepy znajdujące się na terenie obiektów wojskowych mogą prowadzić sprzedaż i podawanie napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu, jeżeli uzyskały zezwolenie przewidziane w art. 5 § 1, a nadto zezwolenie właściwych organów wojskowych.

§ 2. Minister Obrony Narodowej wyda szczegółowe przepisy w sprawie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie obiektów wojskowych, jak również określi właściwość organów wojskowych w tych sprawach.

§ 3. Minister Obrony Narodowej określi również przyładki, w których ze względu na utrzymanie dyscypliny i porządku wojskowego może być wprowadzony całkowity zakaz sprzedaży napojów alkoholowych na terenie obiektów wojskowych.

§ 4. Uprawnienia przewidziane w §§ 2 i 3 przysługują w odniesieniu do wojsk wewnętrznym Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Art. 7. § 1. Rada narodowa może wprowadzić na obszarze swojej właściwości zakaz sprzedaży i podawania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu w soboty i inne powszechnie przyjęte dni wypłat wynagrodzenia za pracę, jak również w dni targowe oraz w dni ustawowo wolne od pracy.

§ 2. Rada narodowa powiatowa (miejska) może wprowadzić na obszarze swojej właściwości ograniczenia w sprzedaży i podawaniu napojów alkoholowych, w szczególności ograniczyć sprzedaż napojów o zawartości więcej niż 18% alkoholu wyłącznie do zakładów gastronomicznych, w ilości ściśle określonej i przy jednoczesnym zamówieniu dania podstawowego.

§ 3. Rada narodowa powiatowa (miejska) po zasięgnięciu opinii właściwej rady narodowej gromadzkiej, osiedla, miejskiej lub na ich wniosek może wprowadzić całkowity zakaz sprzedaży i podawania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu, a nawet całkowity zakaz sprzedaży i podawania napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu. Przed wprowadzeniem zakazu, przedłożeniem wniosku lub przedstawieniem opinii właściwa rada narodowa zasięga opinii większych zakładów pracy, związków zawodowych, organizacji społecznych wyrażających zdanie większości mas pracujących danego obszaru.

Art. 8. Rada Ministrów może ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny wprowadzić zakaz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w określonych dniach na

obszarze całego kraju lub niektórych województw, powiatów i miast.

Art. 9. Napoje alkoholowe wolno dostarczać do punktów sprzedaży tylko w naczyniach zamkniętych, z oznaczeniem nazwy wytwórni, rodzaju i ilości napoju oraz jego mocy wyrażonej w procentach.

Art. 10. Rady narodowe obowiązane są prowadzić na swym obszarze walkę z alkoholizmem oraz udzielać niezbędnej pomocy społecznym komitetom przeciwalkoholowym i innym organizacjom społecznym w organizowaniu i prowadzeniu akcji uswiadamiającej i wychowawczej w zakresie zwalczania alkoholizmu.

Art. 11. § 1. Rady narodowe, które zgodnie z przepisami ustawy z dnia 1 lipca 1958 r. o dochodach rad narodowych (Dz. U. Nr 44, poz. 214) wprowadziły dopłaty do cen napojów alkoholowych, przeznaczają po wysłuchaniu opinii społecznego komitetu przeciwalkoholowego środki budżetowe w wysokości co najmniej 10% kwot uzyskanych z tych dopłat na zwalczanie alkoholizmu.

§ 2. Minister Pracy i Opieki Społecznej ustali wytyczne w sprawie zużytkowania na zwalczanie alkoholizmu środków budżetowych określonych w § 1.

Art. 12. § 1. Rady narodowe wojewódzkie oraz miast wyłączonych z województw obowiązane są organizować i prowadzić zakłady leczenia zamkniętego dla nałogowych alkoholików.

§ 2. Powiatowe (miejskie, dzielnicowe) rady narodowe obowiązane są organizować i prowadzić zakłady leczenia otwartego dla nałogowych alkoholików.

§ 3. Minister Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości wyda w drodze rozporządzenia regulamin zakładów leczenia zamkniętego dla nałogowych alkoholików, dotyczący w szczególności praw i obowiązków przebywających na leczeniu nałogowych alkoholików, z uwzględnieniem rygorów za niestosowanie się do porządku ustalonego w zakładzie.

Art. 13. Do nałogowych alkoholików, którzy swoim postępowaniem powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują nieletnich, zagrażają bezpieczeństwu otoczenia albo zakłócają systematycznie spokój lub porządek publiczny, stosuje się leczenie przymusowe w zakładach leczenia otwartego i zamkniętego.

Art. 14. O zastosowaniu przymusowego leczenia w zakładzie leczenia otwartego orzekają komisje społeczno-lekarskie przy organach do spraw zdrowia prezydentów powiatowych (miejskich, dzielnicowych) rad narodowych.

Art. 15. § 1. O zastosowaniu przymusowego leczenia w zakładzie leczenia zamkniętego orzeka na wniosek komisji społeczno-lekarskiej, o której mowa w art. 14, sąd powiatowy w postępowaniu niespornym, właściwy według miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy.

§ 2. Sąd orzeka na rozprawie, która powinna się odbyć nie później niż w ciągu 14 dni od daty wpłynięcia wniosku. Uczestnikami postępowania z mocy samego prawa są, oprócz wnioskodawcy, prokurator i osoba, której postępowanie dotyczy. Orzeczenie sądu staje się prawomocne z chwilą ogłoszenia.

§ 3. Jeżeli przy rozpoznawaniu sprawy sąd dojdzie do przekonania, że leczenie w zakładzie leczenia zamkniętego nie jest w danym przypadku konieczne, może orzec zastosowanie przymusowego leczenia w zakładzie leczenia otwartego.

Art. 16. § 1. Pobyt w zakładzie leczenia zamkniętego trwa tak długo, jak tego wymaga cel leczenia, nie może jednak przekraczać dwóch lat.

§ 2. O uznaniu, kiedy leczenie przymusowe uznać należy za ukończone, orzeka komisja społeczno-lekarska przy zakładzie leczenia zamkniętego, gdzie przebywa osoba, której postępowanie dotyczy. Przepis art. 15 § 3 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Osoba, której postępowanie dotyczy, jej bliski lub prokurator albo zakład przeprowadzający leczenie może w ciągu 7 dni od daty wydania decyzji w przedmiocie uznania leczenia przymusowego za ukończone żądać skierowania sprawy do sądu. Sprawę rozpoznaje wówczas w postępowaniu niespornym sąd powiatowy, w którego okręgu znajduje się zakład leczenia zamkniętego, gdzie przebywa osoba, której postępowanie dotyczy. Sąd orzeka w przedmiocie utrzymania w mocy, zmiany lub uchycenia decyzji komisji społeczno-lekarskiej. Przepisy art. 15 §§ 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Decyzja w przedmiocie uznania leczenia przymusowego za ukończone podlega wykonaniu, jeżeli w terminie, o którym mowa w § 3, nie zaznaczono skierowania sprawy do sądu.

Art. 17. W razie nieusprawiedliwionego niestawienia się osoby, której postępowanie dotyczy, na badanie przed komisją społeczno-lekarską lub na rozprawę przed sądem albo na leczenie w zakładzie leczenia otwartego lub zamkniętego, można zastosować przymusowe doprowadzenie za pośrednictwem Milicji Obywatelskiej.

Art. 18. § 1. Nieobecność przy pracy spowodowaną pobytem alkoholika w zakładzie leczenia zamkniętego traktuje się na równi z nieobecnością przy pracy z powodu choroby, z tym że rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z przyczyny tej nieobecności nie może nastąpić przed upływem trzech miesięcy.

§ 2. Przez okres pobytu w zakładzie należne alkoholikowi wynagrodzenie, zasiłki lub renty wypłaca się do rąk małżonka lub osoby sprawującej opiekę nad dziećmi albo osoby mającej stwierdzone wyrokiem sądowym prawo do alimentów, a w braku tych osób — wypłaca się do depozytu zakładu, w którym alkoholik przebywa.

Art. 19. § 1. Rady narodowe ponoszą koszty działalności komisji społeczno-lekarskich, działających na obszarze właściwości tych rad.

§ 2. Minister Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, Ministrem Spraw Wewnętrznych oraz Ministrem Pracy i Opieki Społecznej określi w drodze rozporządzenia tryb powoływania i skład komisji społeczno-lekarskich oraz szczegółowe zasady postępowania przed tymi komisjami w sprawach o zastosowanie przymusowego leczenia w zakładach leczenia otwartego i zamkniętego oraz o uznanie leczenia za ukończone.

§ 3. Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Zdrowia oraz Ministrem Pracy i Opieki Społecznej określi w drodze rozporządzenia zasady wynagradzania członków komisji społeczno-lekarskich.

Art. 20. § 1. W przypadkach, gdy jeden z małżonków na skutek nadużywania alkoholu nie spełnia obowiązku dostarczenia środków utrzymania rodziny, a drugi z małżonków ze szkoda dla dzieci lub innych członków rodziny nie złożył sądowi wniosku o orzeczenie, aby wynagrodzenie za pracę lub inne należności przypadające małżonkowi zaniedbującemu rodzinę były w całości lub w części wypłacane do rąk drugiego małżonka, rada zakładowa, Liga Kobiet lub inna organizacja społeczna albo organ administracji państwowej może wystąpić do sądu z wnioskiem o nakazanie wypłaty całości lub części wynagrodzenia za pracę albo innych należności małżonka zaniedbującego rodzinę do rąk drugiego małżonka lub osoby sprawującej opiekę nad dziećmi albo mającej stwierdzone wyrokiem sądowym prawo do alimentów,

§ 2. Przed skierowaniem wniosku do sądu organizacja społeczna i organ administracji państwowej powinny zbadać warunki materialne i życiowe małżonka zaniedbującego rodzinę oraz jego rodziny.

§ 3. W sprawach określonych w § 1 występujące z wnioskiem organizacja społeczna i organ administracji państwowej zwolnione są od kosztów sądowych. Koszty te w razie uwzględnienia wniosku w całości lub w części podlegają ściągnięciu od małżonka zaniedbującego rodzinę, chyba że sąd nakazał wypłatę całości wynagrodzenia za pracę albo innych należności małżonka zaniedbującego rodzinę do rąk drugiego małżonka lub osoby sprawującej opiekę nad dziećmi albo mającej stwierdzone wyrokiem sądowym prawo do alimentów; w tym przypadku koszty sądowe ponosi Skarb Państwa.

§ 4. Wniosek o nakazanie wypłaty wynagrodzenia za pracę albo innych należności małżonka zaniedbującego rodzinę do rąk drugiego małżonka lub osoby sprawującej opiekę nad dziećmi albo mającej stwierdzone wyrokiem sądowym prawo do alimentów sąd powinien rozpoznać nie później niż w ciągu 14 dni od daty wpłynięcia wniosku.

Art. 21. § 1. Rady narodowe miast liczących ponad 100.000 mieszkańców obowiązane są organizować i prowadzić izby wytrzeźwień. Wojewódzkie rady narodowe mogą obowiązek ten rozciągnąć również na inne miasta.

§ 2. Osoby w stanie nietrzeźwym, które zachowaniem swoim dają powód do zgorznięcia w miejscu publicznym lub w zakładzie pracy, mogą zostać doprowadzone do izby wytrzeźwień, gdzie przebywają aż do wytrzeźwienia, nie dłużej jednak niż 24 godziny.

§ 3. Napoje alkoholowe znajdujące się przy osobach doprowadzonych do izby ulegają przypadkowi z mocy samego prawa. Pieniądze oraz inne przedmioty wartościowe znajdujące się przy tych osobach zatrzymuje się w depozycie. Z depozytów pieniężnych izby wytrzeźwień mogą potrącać swe należności z tytułu opłat związanych z pobytem w izbie; na innych przedmiotach zatrzymanych w depozycie izbom służy ustawowe prawo zastawu celem zabezpieczenia tych należności.

§ 4. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Zdrowia określi w drodze rozporządzenia organizację izb wytrzeźwień, sposób wykonywania nad nimi nadzoru oraz ustalania opłat związanych z pobytem w tych izbach.

Art. 22. Stan nietrzeźwości w chwili popełnienia przestępstwa stanowi okoliczność obciążającą.

Art. 23. Kto pod wpływem alkoholu znęca się fizycznie lub moralnie nad członkiem swojej rodziny albo osobą pozostającą w stosunku zależności od spiaczcy, podlega karze więzienia do lat 5.

Art. 24. Kto rozpija niepełnoletniego (do lat 18) dostarczając mu napojów alkoholowych lub ułatwiając mu ich spożywanie, albo nakłaniając go do spożywania takich napojów, podlega karze więzienia do lat 3 lub karze aresztu do lat 3.

Art. 25. § 1. Kto sprzedaje lub podaje napoje alkoholowe w przypadkach, kiedy to jest zabronione, albo bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom, podlega karze aresztu do lat 2 i karze grzywny do 10.000 zł.

§ 2. Tej samej karze podlega kierownik zakładu handlowego lub gastronomicznego, który wskutek braku nadzoru lub wskutek niedbalstwa dopuszcza do popełnienia w tym zakładzie przestępstwa określonego w § 1.

§ 3. Kto spożywa napoje alkoholowe wbrew zakazom określonym w art. 1 § 1, art. 2 § 1 i art. 3, podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub karze grzywny do 4.500 zł.

§ 4. Kto nabywa lub spożywa napoje alkoholowe w miejscach nielegalnego wyszynku albo spożywa napoje alkoholo-

we przyniesione przez siebie lub inną osobę w miejscach wyznaczonych do ich sprzedaży lub podawania, podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub karze grzywny do 4.500 zł.

Art. 26. Kto narusza postanowienia art. 9 przy dostawie napojów alkoholowych do punktów sprzedaży, podlega karze aresztu do roku lub karze grzywny do 5.000 zł.

Art. 27. Kto w stanie nietrzeźwości zakłóca porządek publiczny albo wywołuje zgorzienie w miejscu publicznym lub w zakładzie pracy, podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub karze grzywny do 4.500 zł.

Art. 28. § 1. Kto w stanie nietrzeźwości prowadzi pojazd mechaniczny, służący do komunikacji lądowej, wodnej lub powietrznej, podlega karze aresztu do lat 2 lub karze grzywny do 5.000 zł albo obu tym karom łącznie.

§ 2. Kto w stanie nietrzeźwości prowadzi na drodze publicznej inny pojazd niż określony w § 1, podlega karze aresztu do roku lub karze grzywny do 5.000 zł.

Art. 29. Kto w stanie nietrzeźwości podejmuje czynności, których spełnianie w takim stanie może narazić na niebezpieczeństwo życie lub zdrowie ludzkie albo mienie w znaczniejszych rozmiarach, podlega karze aresztu do roku lub karze grzywny do 5.000 zł.

Art. 30. Kto prowadząc pojazd mechaniczny w stanie nietrzeźwości spowoduje nieumyślnie niebezpieczeństwo katastrofy w komunikacji lądowej, wodnej lub powietrznej, podlega karze więzienia do lat 5 lub karze aresztu.

Art. 31. § 1. W razie skazania za przestępstwo pozostające w związku z naruszeniem w stanie nietrzeźwości obowiązków prowadzącego pojazd mechaniczny, sąd orzeka utratę prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych na czas od 6 miesięcy do 10 lat.

§ 2. Utrata prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych następuje z chwilą uprawomocnienia się wyroku.

§ 3. Do okresu, na który orzeczono utratę prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych, nie wlicza się czasu, jaki upłynął od uprawomocnienia się wyroku do odbycia kary zasadniczej, jej darowania lub przedawnienia.

§ 4. Sąd może przywrócić skazanemu zdolność do uzyskania prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych po upływie okresu, w czasie którego skazany prowadził życie niezaganne.

§ 5. Okres ten, rozpoczynający się od chwili odbycia, darowania lub przedawnienia kary zasadniczej, wynosi co najmniej połowę czasu, przez który miał utratę prawa prowadzenia pojazdów mechanicznych, jednak nie mniej niż 6 miesięcy.

§ 6. Jeżeli sprawca nie posiada uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych, sąd orzeka zakaz nadania mu takiego uprawnienia. Przepisy §§ 1—4 stosuje się odpowiednio.

Art. 32. Kto uchyla się od orzeczonego względem niego przymusowego leczenia w zakładzie leczenia otwartego lub zamkniętego, podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub karze grzywny do 4.500 zł.

Art. 33. W przypadkach określonych w art. 25 §§ 3 i 4, w art. 27 oraz w art. 32 orzeczenie następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karowo-administracyjnym.

Art. 34. § 1. Jeżeli zachodzi podejrzenie, że przestępstwo zostało popełnione w stanie nietrzeźwości, osoba podejrzana może być poddana badaniu koniecznemu do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie, w szczególności zabiegowi pobrania krwi. Zabieg pobrania krwi dokonuje fachowy pracownik służby zdrowia.

§ 2. Minister Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia warunki i sposób dokonywania badań, o których mowa w § 1.

Art. 35. W art. 8 ust. 1 pkt 3 lit. a) ustawy z dnia 15 grudnia 1951 r. o orzecznictwie karno-administracyjnym (Dz. U. z 1959 r. Nr 15, poz. 79) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) wyrazy: „w art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 1956 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz. U. Nr 12, poz. 62)“ zastępuje się wyrazami: „w art. 27 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz. U. Nr 69, poz. 434)“;
- 2) skreśla się wyrazy: „w art. 21 ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 89, poz. 656 z późniejszymi zmianami) w przypadkach naruszenia przepisów wydanych na

podstawie art. 5 tej ustawy, a dotyczących zakazu prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwym.

Art. 36. § 1. Traci moc ustawa z dnia 27 kwietnia 1956 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz. U. Nr 12, poz. 62).

§ 2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy obowiązują przepisy dotychczasowe, o ile nie pozostają w sprzeczności z przepisami tej ustawy.

Art. 37. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *A. Zawadzki*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Horodecki*